

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
62-1728/14
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. 2437 датум 27. 01. 2015.

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
Министар Братислав Гашић

11000 БЕОГРАД
Ул. Бирчанинова 5

Поштовани г. министре,

Актом овог органа бр. 62-1728/14, деловодни број 32995 од 10. новембра 2014., отпочео је поступак контроле рада Министарства одбране (и органа и организација у саставу), услед оцене да је дошло до кршења права грађана неправилном употребом гумене палице и другим незаконитим и неправилним поступцима органа управе¹.

„Заштитник грађана може поступити и по сопственој иницијативи када на основу сопственог сазнања или сазнања добијених из других извора, укључујући изузетно и анонимне притужбе, оцени да је актом, радњом или нечињењем органа управе дошло до повреде људских слобода или права.

Одредбе чл. 29. до 31. овог закона сходно се примењују и на поступак који Заштитник грађана покрене по сопственој иницијативи.“

(Закон о Заштитнику грађана - ЗоЗГ, чл. 32. ст. 1 и 2.)

Подсетићу да је мој заменик, након сазнања да се догађајем бави Војнобезбедносна агенција (ВБА), од те Агенције у саставу МО дана 01. октобра 2014., актом дел. број 28415 затражио податке о чињеницама и поступању, ради употпуњавања сазнања, да би било одлучено о потреби (целисходности) покретања поступка контроле. Тај захтев је дописом 17251-2 од 15. октобра 2014. тадашњег заступника директора ВБА (данас директора) генерала Петра Цветковића одбијен и саопштено је да су подаци достављени Тужилаштву, те је овај орган упућен да их затражи од Тужилаштва.

Након тога упутио сам Вам 10. новембра 2014. допис деловодни број 32995 са детаљним правним и суштинским образложењем разлике између кривичног поступка и поступка пред Заштитником грађана у погледу предмета, сврхе и правних последица тих поступака када се воде о истом догађају, и подсетио на законске обавезе у поступку контроле који води овај орган. Подсетио сам да ни један позитивни пропис не спречава истовремено поступање Заштитника грађана и Тужилаштва о истом догађају. (То не могу доказивати на начин који чиним са другим наводима и

¹ „Органи управе“ у смислу ЗоЗГ су органи државне управе, орган надлежан за правну заштиту имовинских права и интереса Републике Србије, као и други органи и организације, предузећа и установе којима су поверена јавна овлашћења (Члан 1. ст. 1. ЗоЗГ).

тврдњама у овом акту јер је општепознато да се не доказују негативне чињенице.) Како се Ви до сада нисте позвали на неку одредбу Устава или закона која прописује да Заштитник грађана не може да води поступак о догађају о коме се води преткривични или кривични поступак (нити уопште поступак пред судом или било којим другим органом), односно да Заштитнику грађана неће бити достављени подаци које тражи ако су већ достављени Тужилаштву или, чак, било ком другом органу, а како ни мени таква одредба није позната, тада мора да важи да такве одредбе, односно забране - нема. Разлог због кога је нема сам Вам такође већ истакао - Тужилаштво разматра има ли сумње да је извршено неко кривично дело док Заштитник грађана утврђује да ли је било каквог пропуста у законитости и правилности рада органа власти на штету било ког права грађана, при чему те неправилности и незаконитости не морају да имају (и најчешће немају) обележја кривичног, а често ни кажњивог дела. Истим актом обавестио сам Вас о одлуци да покренем поступак контроле и затражио податке потребне за доношење оцене о постојању пропуста, а ради остваривања сврхе поступка који водим, односно за остваривање циља мог превентивног деловања.

„О покретању и завршетку поступка Заштитник грађана обавештава подносиоца притужбе, као и орган управе против којег је поднета притужба.

Орган управе је обавезан да одговори на све захтеве Заштитника грађана, као и да му достави све тражене информације и списе у року који он одреди, а који не може бити краћи од 15, нити дужи од 60 дана.

(ЗоЗГ, члан 29. ст. 1. и 2.)

Органи управе имају обавезу да сарађују са Заштитником грађана и да му омогуће приступ просторијама и ставе на располагање све податке којима располажу, а који су од значаја за поступак који води односно за остварење циља његовог превентивног деловања, без обзира на степен њихове тајности, осим када је то у супротности са законом.“

(ЗоЗГ, чл. 21. ст. 1.)

Тај захтев одбијен је Вашим актом од 17. децембра 2014. бр. 1934-6, којим сте оценили да различито тумачимо прописе. Нисте навели било који пропис који се супротставља одредбама закона на које сам се позвао.

У поступку контроле рада Министарства унутрашњих послова, који сам поводом истог догађаја такође покренуо, министар унутрашњих послова доставио ми је преко стотину докумената, као и аудио и видео снимке службених комуникација и догађаја. У њима сам уочио податке који указују на извршење појединих кривичних дела, те сам, у складу са својом Законом прописаном обавезом, сачинио и Тужилаштву упутио кривичну пријаву, како би се оно бавило пословима из свог делокруга.

„Ако нађе да у радњама функционера или запосленог у органу управе има елемената кривичног или другог кажњивог дела, Заштитник грађана је овлашћен да надлежном органу поднесе захтев, односно пријаву за покретање кривичног, прекршајног или другог одговарајућег поступка.“

(ЗоЗГ, чл. 20. ст. 2.)

Сада је потребно да наставим поступак контроле који сам започео, а ради утврђивања евентуалних пропуста у раду, односно незаконитости и неправилности на штету права грађана и то како у раду Министарства одбране, тако и других државних органа. (Још једном подсећам да су правосудни органи у кривичном поступку овлашћени да испитују и утврђују постојање кривичних дела, а да је Заштитник грађана овлашћен да утврђује и утврди пропусте у законитости и правилности рада органа власти на штету права грађана.)

„Заштитник грађана је овлашћен да контролише поштовање права грађана, утврђује повреду учињене актима, радњама или нечињењем органа управе, ако се ради о повреди републичких закона, других прописа и општих аката.

Заштитник грађана је овлашћен да контролише законитост и правилност рада органа управе.“

(ЗоЗГ, чл. 17. ст. 1. и 2.)

Упркос претходном одбијању да поступите у складу са изричитим одредбама Закона, позивам Вас да **без одлагања, а најкасније у року од 15 дана**, документовано одговорите на следећа питања:

- Председник Владе Републике Србије ставио је до знања на конференцији за штампу одржаној на дан догађаја да су два припадника полиције која су учествовала у физичком сукобу припадници његовог обезбеђења. На основу ког члана Закона о Војсци Србије или другог закона припадници Војне полиције обезбеђују председника Владе?
- Како је тачно гласио војни задатак који су обављали/ требало да обаве војни полицајци С.С. и С.Ј.? (доставити наредбу ако постоји)
- Уколико је, као што је наведено у кривичној пријави коју је сектор унутрашње контроле МУП поднео против 7+1 припадника Жандармерије, тачно да су С.С. и С.Ј. били на војном задатку „обезбеђење претходнице обезбеђења“, па су их у том задатку спречили припадници Жандармерије, где се тачно у моменту догађаја налазила претходница обезбеђења коју су С.С. и С.Ј. обезбеђивали и ко су сл. лица која су сачињавала ту претходницу? (доставити наредбе, односно задатке за претходницу)
- Да ли су С.С. и С.Ј. имали наређење да прођу кроз кордон на месту догађаја или на неком другом, или им је то било остављено на процену?
- Да ли је пролазак С.С. и С.Ј. планиран на вишем нивоу руковођења и међуресорне координације и најављен припадницима Полиције на терену? То имајући у виду да су припадници полиције били на полицијском задатку обезбеђивања рестриктивне зоне запрецавањем (кордоном) и применом других полицијских овлашћења, док су припадници војне полиције, како за сада претпостављам, били на полицијском задатку који је захтевао пролазак кроз кордон? (доставите документ о томе ако постоји)
- Да ли је и који је државни орган, тело или појединац био овлашћен да координира рад надлежних државних органа и различитих служби и јединица на терену, укључујући и војне? Ко је то био?
- У службеним списима МУП који су достављени овом органу (акт 01-10472/14-4 од 24. новембра 2014.) наводи се да се један од двојице војних полицајаца, после сукоба свом надређеном преко мобилне везе обратио са „Шефе зезнули смо, извлачи нас?“. Да ли сте били упознати са тим и како се то објашњава?
- Ако С.С. и С.Ј. нису обезбеђивали двојицу цивила са којима су били у моменту инцидента у коме је дошло до кршења права грађана, да ли је уобичајено и у складу са правилима о вршењу војних задатака оне врсте на којој су били С.С. и С.Ј. да се на такве задатке иде у друштву цивилних лица?
- Да ли се правилима и поштовањем искустава и најбољих пракси припадника обезбеђења тражи и очекује да у односу на штићену личност и чланове његове/ њене породице и окружења одрже професионалну дистанцу и да ли блискост припадника обезбеђења са блиским окружењем штићене личности може негативно да утиче на ефикасност заштите коју пружају?
- На које конкретне војне задатке у вези обезбеђења личности се носи пиштољ са метком у цеви? Доставити опште правне и друге акте којима је то уређено.
- Да ли је футрола у којој је ношен пиштољ који се у току инцидента нашао на земљи таквих техничких карактеристика да може да издржи потребна напрезања, ударце и друге услове

који се могу очекивати у обављању послова обезбеђења; да ли је била формацијска или приватна? Да ли је пукла од ударца и ослободила пиштољ који је у том моменту, према службеним документима МУП, имао метак у цеви, или је пиштољ испао, или је потегнут па избијен ударцем палице? (Напомињем да је ово битно са становишта могућег пропуста у избору опреме за обављање дужности, који је могао да има последице по друге учеснике догађаја и случајне пролазнике).

- Да ли је против С.С. и С.Ј. или било ког другог запосленог у МО, односно припадника ВС покренут дисциплински или било какав други поступак у вези са овим догађајем?
- Сведоци су полицајцима током извиђајних радњи које су вршили по налогу тужиоца изјавили да су припадници ВБА већ узели изјаве од њих о околностима случаја. На основу ког члана Закона о ВБА и ВОА или другог закона је то чињено, а имајући у виду да је тужилац квалификовао дело као „ометање војног лица у вршењу војне дужности“ и „тортура и злостављање“?
- Руководиоци служби обезбеђења две околне банке („Комерцијална“ и „Алфа“) су полицајцима током извиђајних радњи које су вршили по налогу тужиоца изјавили да су припадницима ВБА предали, на њихов захтев, снимке са надзорних камера. На основу ког члана Закона о ВБА и ВОА или другог закона је то чињено, а имајући у виду да је тужилац квалификовао дело као „ометање војног лица у вршењу војне дужности“ и „тортура и злостављање“? Ако је било индиција о покушају неког другог кривичног дела, доставите податке о тим индицијама јер је то значајно за оцену законитости поступања ВБА.

„Орган управе је обавезан да одговори на све захтеве Заштитника грађана, као и да му достави све тражене информације и списе у року који он одреди, а који не може бити краћи од 15, нити дужи од 60 дана.“

(ЗоЗГ, члан 29. ст. 2.)

Молим Вас да доставите и друге податке за које сматрате да су од значаја за остваривање циља овог поступка (утврђивање пропуста који су за последицу имали, могли имати или могу имати кршење права грађана).

Такође, потребно је да ми доставите и податке (број сл. телефона) помоћу којих могу да остварим контакт са С.С. и С.Ј. ради договора о времену и месту обављања разговора предвиђеног чланом 21. ст. 2. ЗоЗГ.

„Заштитник грађана има право да обави разговор са сваким запосленим у органу управе када је то од значаја за поступак који води.“

(ЗоЗГ, чл. 21. ст. 2.)

Уколико одлучите да Ваш одговор означите одређеним степеном тајности, молим Вас да у њему означите делове чије откривање би довело до штетних последица како бих, у случају да примим захтев за информацијама од јавног значаја, могао брже и правилније да одлучим о преовлађујућем интересу.

Такође Вас молим да ме поново не упућујете на Тужилаштво, јер овај орган контролише рад Министарства одбране и других органа и организација, али не Тужилаштва, које је Уставом изузето из моје контролне надлежности. Моји захтеви не односе се на документа „из истраге“ коју води Тужилаштво, већ на податке које Министарство одбране и органи у његовом саставу поседују, а који су неопходни за остваривање сврхе поступка који водим, односно циља мог превентивног деловања. Да одговорите на те захтеве налажу Вам позитивни прописи, од којих не може нити сме да буде јачи нико и ништа.

Коначно, користим ову прилику да Вас упутим и на одредбе Устава Републике Србије:

Заштитник грађана је независан државни орган који штити права грађана и контролише рад органа државне управе, органа надлежног за правну заштиту имовинских права и интереса Републике Србије, као и других органа и организација, предузећа и установа којима су поверена јавна овлашћења.

Заштитник грађана није овлашћен да контролише рад Народне скупштине, председника Републике, Владе, Уставног суда, судова и јавних тужилаштава.“

(Устав Републике Србије, чл. 138. ст. 1. и 2.)

као и на важеће одредбе Закона о Војсци Србије:

„Војска Србије је под демократском и цивилном контролом.

Демократска и цивилна контрола Војске Србије нарочито обухвата контролу употребе и развоја Војске Србије, интерну и екстерну контролу трошкова за војне потребе, праћење стања и обавештавања јавности о стању припрема Војске Србије, обезбеђење слободног приступа информацијама од јавног значаја и утврђивање одговорности за вршење војних дужности у складу са законом.

Демократску и цивилну контролу Војске Србије врше Народна скупштина, Заштитник грађана и други државни органи у складу са својим надлежностима, грађани и јавност.

Прописи о Заштитнику грађана који се односе на заштиту и остваривање права грађана, примењују се и на професионалне припаднике Војске Србије.“

(Закон о Војсци Србије, чл. 29.)

У очекивању успостављања Законом прописане сарадње,

ДОСТАВИТИ И

- Председнику Владе Републике Србије (ради информације)
- јавности

ПРИЛОГА: 4

- Акт заменика Заштитника грађана дел. број 28415 од 01. октобра 2014.
- Акт заступника директора ВБА бр. 17251-2 од 15. октобра 2014.
- Акт Заштитника грађана дел. бр. 32995 од 10. новембра 2014.
- Акт министра одбране бр. 1934-6 од 17. децембра 2014.